

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічного факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ ТА ПЕДАГОГІВ: ДІЄВІ ІНСТРУМЕНТИ
ТА ПРАКТИКИ ПСИХО-СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ»**

(назва навчальної дисципліни)

ОПІ Початкова освіта

Рік навчання **2025-2026**, семестр **3**

Форма навчання (денна, заочна)

Галузь знань
А «Освіта»
Спеціальність
А3 «Початкова освіта»
Другий (магістерський)
рівень вищої освіти

**Кафедра
та викладач**

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

Викладач: **Матвієнко Олена Валеріївна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки

Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar :

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=uizXgSoAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

E-mail: o.v.matviyenko@npu.edu.ua

Лінк на курс в MOODLE:

Денна форма навчання: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=8979>

Заочна форма навчання: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=8978>

**I. Основна
мета/цілі навчання**

Мета вивчення вибіркового освітнього компоненту – забезпечити оволодіння студентами спеціальності «Початкова освіта» необхідним обсягом фахових компетенцій відповідно до професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти».

Основними завданнями вивчення вибіркового освітнього компоненту є: формування готовності майбутніх учителів-початківців до психосоціальної підтримки розвитку та навчання учнів молодшого шкільного віку, забезпечення їхнього благополуччя в закладі освіти в умовах надзвичайних ситуацій.

**II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі**

Навчальна дисципліна **вибіркова**

Цикл професійної підготовки

III. Обсяг навчальної дисципліни		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
	Кількість кредитів	3	3
	Загальна кількість годин	90	90
	Лекційні заняття	6	6
	Семінарські/практичні заняття	8	6
	Самостійна робота	76	78

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Благополуччя і навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій

Тема 1.1. Проектування та реалізація безпечного освітнього середовища як важливий напрямок діяльності сучасних закладів освіти. Аналізу змісту ключових понять «проектування», «реалізація», «безпека», «освітнє середовище», як компонентів понятійного конструкту «проектування та реалізації безпечного освітнього середовища НУШ».

Система освіти як найбільш важлива структура, яка закладає основи здорового способу життя особистості, тим самим сприяє зміцненню духовного, фізичного та соціального благополуччя молодого покоління.

Вісім складових для формування закладом освіти безпечного й здорового освітнього середовища, а саме: освітній простір, освіта в галузі здоров'я та безпеки, фізична культура та рухова активність, здорове харчування, медична служба, психологічна служба, підготовка і здоров'я вчителів, залучення сім'ї та громади.

Аналіз актуальних проблем формування здорового та безпечного освітнього середовища: культура здорового харчування учнів, малорухливий спосіб життя учнів, поширеністю проявів фізичного і психологічного насильства та булінгу (цькування), неналежним рівнем медичного супроводу учнів, несистемним підходом до формування культури здорового та безпечного способу життя у сім'ї та громаді, недостатністю співпраці різних соціальних інституцій у подоланні зазначених проблем.

Створення безпечного та здорового середовища із використанням інформаційно-цифрових технологій в закладах освіти.

Тема 1.2. Проблема «рівного доступу до освіти» в умовах воєнного стану в Україні. Сутність безпеки як стану діяльності, для якого з достатньо високою ймовірністю виключені потенційні прояви джерел небезпек, виявлені та враховані ризики дії небезпечних чинників, що дає змогу уникати створення небезпечних ситуацій, які здатні наносити шкоду здоров'ю людини. Освітнє середовище учасників освітнього процесу як педагогічно організована цілісна система умов, якими забезпечується активна взаємодія в межах закладу освіти, спрямована на особистісний розвиток та освітню діяльність. Поняття умови як обставини забезпечення безпеки життєдіяльності людини, спрямовані на становлення і розвиток її складових. Термін «воєнний стан» як піддання населення країни високому ризику в небезпечних ситуаціях збройного протистояння. Особливості створення безпечних умов для здійснення освітнього процесу в закладах освіти. Шляхи підвищення обізнаності в питаннях культури безпечної поведінки всіх учасників освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та їхньої здатності до прогнозування й вибору адекватних способів дій у разі виникнення

небезпечних ситуацій.

Змістовий модуль 2. Організаційно-педагогічні умови проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища для учнів молодшого шкільного віку

Тема 2.1. Запровадження в освітню діяльність закладами загально-середньої освіти моделі проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану. Підтримувальне освітнє середовище – одне з першочергових завдань закладу освіти. Вплив надзвичайних ситуацій на розвиток, навчання та благополуччя учнів початкової школи та вчителя; вплив надзвичайних ситуацій на благополуччя, розвиток та навчання молодших школярів; психічне здоров'я та психосоціальна підтримка; етика психосоціальної підтримки; види та рівні психосоціальної підтримки; роль гри у підтримці благополуччя молодшого школяра; ресурс вільної гри у збереженні психічного здоров'я учнів початкової школи та вчителя.

Тема 2.2. Аспекти благополуччя учнів початкової школи та вчителя; вікові індикатори переживання стресу; роль психосоціального благополуччя в житті; вплив стресу на креативний, соціальний, когнітивний, емоційний і фізичний розвиток учнів молодшого шкільного віку; психологічно безпечне освітнє середовище; чинники успішного розвитку та навчання дітей молодшого шкільного віку в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану. Психолого-педагогічні основи підтримки позитивної поведінки учнів молодшого шкільного віку. Чинники успішного розвитку та навчання учнів молодшого шкільного віку в умовах надзвичайних ситуацій. Стратегія підтримки позитивної поведінки молодших школярів у закладі освіти. Розвиток копінг-стратегій та соціально-емоційних умінь.

Тема 2.3. Успішні стратегії психосоціальної підтримки в закладі освіти; створення безпечного ігрового освітнього середовища; стратегії підтримки позитивної поведінки дітей у закладі освіти (техніками чутливого підходу до вибору текстів для читання, тем обговорення через різний і часто травматичний досвід, який можуть мати діти (обстріли, втрата рідних, загибель батьків, батько на війні)); добору стратегії взаємодії педагогів з учнями класу, зокрема з дітьми із посттравматичним стресовим розладом; сприяння позитивній соціальній взаємодії у закладі освіти; розвиток копінг-стратегій та соціально-емоційних умінь; план підтримки благополуччя дітей молодшого шкільного віку у закладі освіти. Розвиток соціально-емоційних навичок та умінь подолання стресу. Усвідомлення значення соціально-емоційних навичок для підтримки благополуччя учнів молодшого шкільного віку.

Детальні теми лекційних, практичних занять, питання для підсумкового контролю, теми і завдання для самостійної роботи, список джерельної бази та інше містяться на курсі у MOODLE.

V. Результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

Результати навчання	Компетентності
ПР 1: Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування освіти (в тому числі початкової) в Україні у перебігу	ЗК 1: Здатність до гнучкості мислення, його абстрактності та критичності, аналізу та синтезу. ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності.

розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.	ЗК 5: Здатність працювати з високим ступенем автономії та з готовність до командної (колективної) роботи.
ПР 3: Застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.	СК 1: Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
ПР 6: Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, організовувати роботу інклюзивного класу.	СК 3: Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.
ПР 10: Скласти програму саморозвитку та самовдвоконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.	СК 6: Здатність моделювати, проектувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність в системі початкової освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації. СК 7: Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою.

VI. Порядок і критерії оцінювання

Поточний контроль:

тематичні експрес-опитування (усні та письмові) на семінарських заняттях, творчі й пошукові індивідуальні роботи (групові проекти, презентації, есе, тренувальні тести, модульні контрольні роботи) тощо.

Підсумковий контроль:

Залік (диференційований)

Важливі рекомендації!

Моніторинг у формі заліку передбачає:

- виконання студентом (-ми) самостійно або під керівництвом викладача тематичних контрольних завдань на основі вивченого програмного матеріалу (накопичувальні кейси).
- демонстрацію студентом (-ми) набутих компетентностей крізь призму підсумкових тестів або захисту тематичного проекту з використанням мультимедійних засобів та інших засобів візуалізації (PowerPoint, відео, колаж тощо) на засадах відкритості й прозорості.

Критерії оцінювання:

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; звертання до основної та додаткової літератури: підручників, навчальних посібників, періодичних (фахових) видань тощо; використання цитат, афоризмів, думок авторитетних вчених та ін.; аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових (тестових) завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна

послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою мультимедійної техніки, різних технічних засобів (слайдів, таблиць, схем, діаграмних рисунків тощо).

Рівень відповідності критеріям:

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму освітнього компонента повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму освітнього компонента в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми освітнього компонента, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з освітнього компонента, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів – з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з освітнього компонента, не вміє логічно, послідовно, ґрунтовно висловлювати думку;

0 – 34 балів – з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування

Під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyly-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhayla-drahomanova>) відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки.

Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати перескладання результатів навчання курсу відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок

контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконанні у встановлений викладачем термін.

Правила виконання завдань ОК: практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки). У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату.

Політика щодо конфліктних ситуацій

Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>). Викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

**VIII. Основні
інформаційні
ресурси**

1) Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації : методичний посібник для педагогів (2018). / С. Богданов, О. Залеська. К.: Пульсари.

2) GSPEA (2016). Що можуть зробити школи, щоб захистити себе від нападів та від використання у військових цілях. Рекомендації Глобальної коаліції на захист освітніх установ від нападів

3) IASC (2017). Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації.

4) Falk D. et al (2019). Landscape Review: Teacher Well-being in Low Resource, Crisis, and Conflict-affected Settings.

5) Teachers in Crisis Contexts Peer Coaching Pack (2018).

6) UNICEF (2022). How to recognize signs of distress in children. Common reactions to stress in children.

**Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 5 від 6 лютого 2025 року**
